

Nyomda- és Papíripari Szövetség

**Federation of Hungarian Printers
and Papermakers**

1114 Budapest, Bartók Béla út 41. fszt. 6.

Budapest, 2020. március 25.

Bártfai-Mager Andrea

Nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter
"Gazdaság újraindításáért felelős akciócsoport" vezetője

Tárgy: Összefoglaló jelentés: COVID-19 járvány várható hatása a nyomda- és papíriparra (2020.03. 25.)

Tisztelt Miniszter Asszony!

A Nyomda- és Papíripari Szövetség elnökeként jelentkeztem Önnél 2020. március 20-án a nyomda és papíripari ágazat képviselőjeként együttműködésre és csatlakozni az akciócsoportjuk munkájához.

Az együttműködés hatékony indítása érdekében ígértem Önnek, hogy a miniszteri honlapjáról letöltött kérdőívet felhasználva, a tagjaink által adott válaszok alapján, készítünk egy az - általam képviselt ágazat - helyzetét, nehézségeit, az azonnali intézkedésre váró és a jövőben jelentkező problémákat bemutató összefoglaló jelentést, annak érdekében, hogy egyben láthassa azokat és figyelembe vehesse azon döntései során, amelyeket a koronavírus okozta veszélyhelyzet elhárítása érdekében kell hoznia.

Az ígéretemnek megfelelően ezt az összefoglaló elemzést elkészítettük, a levelemben ezt szeretném bemutatni Önnek.

Elsőként röviden összefoglalom azokat az intézkedési javaslatokat, amelyeket az iparágunk a saját nehézségei alapján a legfontosabbnak tart.

- Kiemelt prioritást élvezzenek a munkabérhez kötődő fizetési kötelezettségek enyhítésére és az időbeni halasztása vonatkozó intézkedések, a nyomda- és papíriparra vonatkozóan is, annak érdekében, hogy a cégek meg tudják tartani a dolgozóikat.
- Mentés a TAO és a környezetvédelmi adó fizetése alól a válság idejére.
- A reklámhordozó papírokra vonatkozó környezetvédelmi termékdíj eltörlése, de legalábbis lényeges (50%-os) csökkentése.
- A folyamatos izopropil alkohol ellátás kiemelt fontosságú biztosítása az ofszet nyomtatási technológiával működő nyomdák számára.
- A megtartott létszámra legyen bértámogatás.
- Pénzfogalmi szemléletű ÁFA fizetés, bevallásokra vonatkozó időbeni halasztás.
- A rendkívüli veszélyben a munkahelyen történő munkavégzést államilag támogatott pótlékkal is honorálni.
- Csoportos létszámleépítés, fizetés nélküli szabadságra vonatkozó szabályok felfüggesztése.
- A nyomtatott termékeket előállító ipari ágazat kiemelt fontosságúvá (essential) nyilvánítása a koronavírus járvány miatti veszélyhelyzet idejére az olasz kormány legutóbb hozott intézkedései példáján.

A levelem második részében mutatom be azt a hosszabb elemző összefoglalást, amelyet a tagjaink között végzett, Önök által javasolt kérdőíves felmérés alapján állítottunk össze.

Összefoglaló jelentés: COVID-19 járvány várható hatása a nyomda- és papíriparra (2020.03. 25.)

Az ágazati jelentés készítője: Nyomda- és Papíripari Szövetség (1114 Budapest, Bartók Béla út 41.)

Képviseli: Dr. Horváth Csaba elnök, E-mail: horvath.csaba@rkk.uni-obuda.hu, Telefon: +36 30 9355840

Az ágazat szektor szerinti besorolása: nyomda- és papíripar, nyomdaipari beszállítók és szolgáltatók

Főbb tevékenységek: könyv-, napilap és folyóirat nyomtatás, csomagolóanyag gyártás (élelmiszeripar, vegyipar és gyógyszeripar), kereskedelmi és marketing kiadvány nyomtatás, nyomdaipari vállalatok alapanyag és segédanyag (papír, festék, oldószerek stb.) beszállítói, papírgyártás és papír feldolgozás

NYP SZ tagok 2019. év végi záró-létszám: 9205 fő

NYP SZ tagok 2018. évi árbevétele: 624 milliárd Ft (2019.évi adatok még nem állnak rendelkezésre)

Vezetői összefoglaló

A nyomda- és papíripar mind megrendelői, mind beszállítói oldalon rendkívüli mértékben függ a gazdaság többi ágazatától. A járvány egyes ágazatokra gyakorolt negatív hatása azonnal megjelent a nyomda- és a papíriparban is. Különösen igaz ez a kulturális és turisztikai ágazatoknak a nyomdák számára már leadott megrendelések drasztikus méretű késleltetésére, visszavonására és előrejelzéseikre a várható megrendelések csökkenésében.

A hazai nyomdaiparra jellemző, hogy az itt működő vállalkozások (mintegy 3000 cég) többsége - kb. 90% - 20 főnél kisebb létszámú, főleg családi vállalkozás, hazai magánszemélyek tulajdonában. A további 10%, amelyik a nyomdaipari termelés több mint 70%-át adja (termelési volumen tekintetében), csak a kis és közepes vállalkozások világának tekinthető. Itt is a hazai tulajdonos a jellemző. Kiszámú, elsősorban csomagolóanyag nyomtatásban érdekelt vállalkozás van külföldi kézben. Az előző kategóriánál magas az élőmunka igény, az utóbbiaknál már előrehaladott az automatizáció és kisebb mértékben a robotizáció is. A szövetségünknek elsősorban a nagyobb termelési teljesítményű nyomdák a tagjai, összességében a magyar nyomdaipari termelés 70%-át és a munkavállalók 50%-át képviselve.

A nyomdatermékek két meghatározó csoportba oszthatók. A kommunikációs célú nyomtatványok: az időszakos kiadványok (napilapok, folyóiratok, magazinok), könyvek, kereskedelmi és reklám nyomtatványok. A csomagolóanyagok 75%-a szintén nyomtatott termék. A nyomdák jellemzően beszállítók. Termékeik nem közvetlenül, hanem kiadókon, kereskedelmi és szolgáltató vállalatokon keresztül jutnak el a fogyasztókhoz vagy épülnek be a gyártók termékeibe. Ennek megfelelően csak megrendelésre gyártanak. Nincs lehetőségük az esetleges raktárra termelésre, feltételezett későbbi megnövekedett keresletre számítva.

A nyomdatermékek gyártásához szükséges alap- és segédanyagok, gépek és berendezések döntő többsége külföldről érkezik. A kommunikációs célú nyomtatáshoz szükséges valamennyi papír, a dobozgyártáshoz szükséges karton alapanyag továbbá a szükséges festékek teljes egészében importból származik. Csak a hullámpapír alapú csomagolószerek alapanyaga hazai gyártás. Igaz ez nemzetközi méretekben is jelentős. Az alapanyagként jelentős mennyiségű importált hulladékpapírt felhasználó Hamburger Hungária Kft. hullám alappapír termelésének nagyobb hányad export és meghatározó termelő a térségben.

Így az Euro/Forint árfolyamának negatív változásai, valamint a nemzetközi fuvarozásban jelentkező fennakadások rögtön éreztetik hatásukat. Azon cégek esetében – elsősorban a csomagolóanyag gyártás területén – amelyek közvetve (nyomdaipari beszállítók és szolgáltatók) vagy közvetlenül (nyomdák) beszállítói kapcsolatban állnak az élelmiszeriparral, vegyiparral és a gyógyszeriparral, a bekövetkező zavarok, nehézségek várhatóan a lakossági alapellátásra is hatással lesznek.

A szövetségünkhöz tartozó papíripari cégek elsősorban külföldi papírforgalmazó cégek magyar leányvállalatai vagy megbízottai. A hazai kiszámú gyártót, a már említett Hamburger Hungária Kft., a címkehordozó papírt gyártó Dunafin Zrt. és a természetes alapú rostokat előállító Dunacell Kft. (valamennyi külföldi tulajdonban) valamint az értékpapírokat előállító Diósgyőri Papírgyár képviseli, a szövetségünk tagjaként.

Tagjaink még a festék, segédanyag beszállítók, gépkereskedő cégek és néhány, a nyomdák számára szolgáltatásokat nyújtó cég.

Az ágazati jelentést tagjainknak, a „Gazdaság újraindításáért felelős akciócsoport által összeállított kérdőívére visszaküldött válaszaik alapján állítottuk össze, amelyek a március 23-ig terjedő időszakra vonatkoznak.

1. Rövidtávon fennálló kockázatok

Azon cégek esetében – elsősorban nyomdák -, amelyek az azonnal leálló vagy beszükülő tevékenységű ágazatokkal állnak beszállítói kapcsolatban (idegenforgalom, kulturális szolgáltatás, reklám, vendéglátás, rendezvények) már a központi intézkedések bevezetésének hetében megjelentek megrendelés lemondások. Más területeken – pl. könyvgyártás – a tavaszi megrendeléseket lemondták vagy őszi halasztották, többek között a Könyvfesztivál és az ünnepi könyvhét elmaradása miatt. De a könyvkereskedelem drasztikus csökkenése is a megrendelések visszaeséséhez vezetett. Ezzel egy időben az export megrendelések is rögtön visszaestek. A nyomdaipari szolgáltató cégeknél a tervezett megrendeléseket visszamondták, a beruházásokat leállították.

Több cégnél komoly félelem a munkavállalók megbetegedése, továbbá a leállások miatt a munkahelyek elvesztése.

A várakozások szerint az első pénzügyi sokkhatás az áprilisi ÁFA fizetés idején jelentkezik, a mélypontot a cégek május-júniusra prognosztizálják.

A cégek pénzügyi tartalékai egy-két hónapra elegendők.

2. Hosszútávon fennálló kockázatok

A legfontosabb hatás a megrendelői állomány drasztikus visszaesése, amely tevékenység beszüküléshez és munkaerő elvesztéshez vezet. Ennek mértéke éves szinten 20-60 % közé tehető.

Alap- és segédanyagok jelentős árdrágulása várható, melynek költségeit a cégek nem tudják a megrendelőkre áthárítani. Pl. az izopropil ára, amely a nyomtatáshoz elengedhetetlen, két hét alatt a háromszorosára emelkedett. Tovább rontja a hazai helyzetet a Forint/Euro kedvezőtlen árfolyama. A beruházások több évre is kiható teljes leállása várható.

A 2008-as válság során a nyomdaipar vállalkozásai, főleg a hazai magánszemélyek tulajdonában álló vállalkozások eléggé „krízis állónak” bizonyultak valamennyi (családi és magán) erőforrásaikat is felhasználva. Erre a sokszerű, váratlanul érkező és egyelőre még beláthatatlan idejű válság „kibőjtölésére” sokaknak nem lesz elegendő mozgósítható tartaléka.

3. Likviditás, fizetőképesség

Már az első héten több cég tapasztalta a fizetési hajlandóság csökkenését. A gyártáshoz szükséges alap- és segédanyagok esetén – különös tekintettel a szállítási nehézségekre – az azonnali fizetés igénye jelentkezik. A cégek likviditása jelenleg még kielégítő, de egy-két hónap múlva a tartalékok kimerülnek. Félő, hogy újra megjelenik a körbe-tartozás, a fizetési határidő kitolódása, amely akár a 160 napot is meghaladhatja.

A likviditási problémák súlyosbodása a nyár folyamán, csőd közeli helyzet pedig – kisebb cégek esetében különösen – már a nyár végén várható.

A nyomtatott termékek piaca „közgazdasági fogalmakkal: tökéletesen versenyző, jellemzően kínálati piac. A jelentősebb megrendelők által diktált fizetési határidők 60-90 naposak. Így a gazdaság újraindulása esetén a bevételek időben eltolt beérkezése is likviditási problémát jelent majd.

A tagjainktól érkező megoldási javaslatok a központi pénzügyi kedvezményeket, amelyek a bérterhekkel állnak összefüggésben (fizetési halasztás vagy részbeni elengedés) a munkaerő megtartásához kötnék.

Fontosnak tartjuk a jegybanki beavatkozást a HUF/EURO árfolyam rögzítése érdekében, mivel az exportból származó alap-és segédanyag a költségek 40-60 %-át jelentik

A folyamatban levő beruházások esetén utólagos támogatás, a beruházási hitelekre hosszabb hitel (részlet) törlesztési moratórium kellene.

4. Gazdasági értékláncok – partnerekre gyakorolt hatás

A vezetői összefoglalóban jeleztük, hogy az ágazat erősen sérülékeny, a megrendelői körnél jelentkező hatások azonnal tovább gyűrűznek a nyomdaiparba. Ez jelenti a megrendelések lecsökkenését, későbbi időre halasztását, valamint a fizetési morál romlását. Ezek kivédésére az ágazat még részben sem képes.

Azon nyomdai termékeknél, amelyek nem tartoznak az alapellátáshoz a partnerek megszűnése vagy leszűkített tevékenysége tartós, elhúzódó válságot jelent a cégeknek. Fontos kiemelni, hogy a nyomdai

termelés – más ágazatoktól eltérően – már féléves válságot követően sem képes egy-két hét alatt talpra állni.

Természetesen a dominóhatás nemcsak a beszállítók, „szolgáltatók – nyomda – megrendelők” viszonylatában jelent problémát, hanem az alvállalkozói körben is.

Gazdasági tapasztalataink szerint a nyomdaipari termékek hiánya az egész gazdaságban (nemcsak az élelmiszersomagoló iparban) jelentős, szinte azonnal bekövetkező fennakadásokat okoz. Nem véletlenül hozta az olasz kormány a koronavírus járvány okozta rendkívüli intézkedései között azt, hogy a nyomdaipar a létfontosságú (essential) ágazatok közé tartozik.

5. Gazdasági értékláncok – Társaságra gyakorolt hatás

Az ágazat komoly szakember hiánnyal küzdött már a járványt megelőzően is. Amennyiben a megrendelés állomány a prognosztizált arányban csökken, sok cég kénytelen majd csökkenteni a munkaerő létszámot. Noha minden cég arra törekszik, hogy megtartsa a munkaerőt, egy ilyen lépés esetén féltő, hogy az újraindulást követően ez az elbocsátott szakképzett munkaerő eltűnik az ágazatból.

Ákárcsak a 2008-as válság idején, a beruházások drasztikus mértékben lecsökkennek. Az ágazatok versenyképességének alapfeltétele a folyamatos beruházás, amely rendkívül tőkeigényes.

6. A már bekövetkezett károk, hatások, intézkedések bemutatása

Azonnali költségnövekedés az alap-és segédanyagok áremelkedése miatt.

Bizonytalan, akadózó szállítási problémák.

Készáru raktárkészlet megnövekedése az elhalasztott megrendelések miatt.

A fizetési hajlandóság romlása.

A rendkívüli helyzetre vonatkozó intézkedések következményeként a vállalati működésben is jelentős többlet költséget jelentkeznek: óvoda, iskolabezárások hatása; a munkába járás megszervezése; fertőtlenítő szerek, védőfelszerelések alkalmazása, a biztonságos (kevesebb fizikai érintkezés) munkavégzés miatti hatékonyság csökkenés, stb.

HR

- *Hány embert bocsátottak el?* Jelenleg még kevés cégnél tapasztalható, az elbocsátás elsődlegesen a próbaidős vagy nyugdíjas visszafoglalkoztatott munkavállalókat érinti. Azt azonban többen jelezték, hogy áprilisban egy kisebb, májusban már egy nagyobb hullámú elbocsátás várható.
- *Hány embert küldtek fizetett/fizetés nélküli szabadságra?* A cégek többsége élt a fizetett szabadság lehetőségével.
- *Hány emberre vezette be a távmunka lehetőségét (teljes létszámra vetítve)?* Termelő ágazatról lévén szó, a távmunka (home-office) csak az adminisztratív dolgozókat érinti, ez átlagosan a teljes létszám 10 %-a. Ezzel a lehetőséggel minden cég élt.
- *Hány ember vonatkozásában tervezi a távmunka lehetőségét bevezetni rövidtávon?* Ahol ez lehetséges, már bevezették
- *Kellett-e bérintézkedéseket tenni (bér csökkentés, átsorolás részmunkaidőbe)?* Ahol drasztikus volt a megrendelés állomány visszaesése (kereskedelmi, reklám nyomtatványok), már most alkalmazzák a részmunkaidőt. A többségnél ez a vészforgatókönyv része.

Szolgáltatási szint

- *Kellett-e, vagy kell-e a jövőben terméket, szolgáltatást megszüntetni?* Kevés kivétellel szinte minden cégnél van termelési leállítás, amely jelenleg még csak műszakok kiesését vagy termelő egységek leállítását jelenti. A jövőben ez egyre drasztikus lesz. A ma belátható következmények is kb. 30-40%-os (éves szintre számított termelési volumen csökkenést prognosztizálnak.
- *Szükség volt, vagy szükség lesz-e a termelés/szolgáltatási mennyiség mérséklésére?* Minden válaszadó számít erre. Lesd fentebb.
- *Az esetlegesen elszenvedett bevételkiesés/eredménykiesés összege?* A korábban már említett területeken (kereskedelmi és reklámnyomtatványok, könyvek előállítás) a bevétel kiesés akár 40-60 % is lehet.

Intézkedések

- Milyen intézkedéseket tett a Társaságok saját hatáskörben (mely szolgáltatásokat, tevékenységeket állít le először, hogyan csoportosítja át az emberi- és anyagi erőforrásait stb.) a járvány okozta kedvezőtlen gazdasági hatások kezelésére, milyen hatást vár a Társaság ezektől az intézkedésektől?
Tevékenység azonnali átstrukturálása, a termeléshez vagy a cég főtevékenységéhez nem szükséges területek tevékenységének megszüntetése. Jogszabályban biztosított lehetőségek alkalmazása a munkavállalóknál.
Szigorúbb költséggazdálkodás, tervezett beruházások azonnali leállítása. Szállítói tartozások rangsorolása. Szigorú egészségvédelmi szabályok a dolgozók egészségének megőrzése érdekében.
- Milyen kormányzati intézkedéseket javasolnak (prioritás sorrendben)?
 - A határokat lépő áruforgalom folyamatos, minél kevesebb állásidőt igénylő biztosítása a nyomda és papíripari tagvállalataink működőképességének biztosítására is szükséges, különös tekintettel a csomagolóanyagok előállítására vonatkozóan.
 - Kiemelt prioritást élvezzenek a munkabérhez kötődő fizetési kötelezettségek enyhítésére és az időbeni halasztása vonatkozó intézkedések, annak érdekében, hogy a cégek meg tudják tartani a dolgozóikat.
 - A megtartott létszámra legyen bértámogatás.
 - Állami alap létrehozása az elbocsátott dolgozók támogatására.
 - Pénzfogalmi szemléletű ÁFA fizetés, bevallásokra vonatkozó időbeni halasztás.
 - Mentésítés a TAO és a környezetvédelmi adó fizetése alól a válság idejére.
 - A reklámhordozó papírokra vonatkozó környezetvédelmi termékdíj eltörlése, de legalábbis lényeges (50%-os) csökkentése.
 - A rendkívüli veszélyben a munkahelyen történő munkavégzést államilag támogatott pótlékkal is honorálni.
 - Felszámolási és csőd eljárások befagyasztása a válsághelyzet végéig.
 - Csoportos létszámleépítés, fizetés nélküli szabadságra vonatkozó szabályok felfüggesztése.
 - Beruházási hitelek fizetési moratóriuma, a már elnyert állami pályázatok azonnali kifizetése

Reakciók

- Hogyan reagáltak az üzleti (szerződéses) partnerek és várhatóan hogy fognak reagálni a jövőben?
További megrendelés lemondások a kulturális és kereskedelmi és könyv jellegű kiadványoknál.
A pénzügyi tartalékok csökkenésével a vevőállomány ugrásszerű növekedése. Egyre hosszabb fizetési határidők új megrendeléseknél, körbe-tartozás.
A Nyugat-Európa felé irányuló nyomdatermék export megrendelések lemondása a szállítási lehetőségek bizonytalansága és a saját hazai gazdaságuk támogatása érdekében
- Milyen lakossági reakciókat tapasztaltak a válsággal kapcsolatos intézkedések nyomán (hol vannak a legnagyobb feszültségpontok), és milyen reakciókra számítanak a jövőben?
A legtöbb feszültség a munkavállalók körében van, a megbetegedések számának növekedése, a várható jövedelemcsökkenés és munkahelyek elvesztése miatt. Egyre nagyobb a félelem a munkába járás és a munkavégzés közbeni átfertőződés lehetőségei miatt.

7. Továbblépés

A kialakult járványhelyzet bizonyos problémákat más megvilágításba helyez, és új lehetőségeket teremt. Van-e a társaságoknak arra vonatkozóan intézkedés-javaslat, amelynek megvalósítása hosszabb ideje várat magára, és bizonyos feltételek fennállása esetén várhatóan kevesebb ellenállásba ütközne? (Olyan jól alátámasztható javaslatokat várunk, amelyek beilleszthetők a gazdaság-élénkítés kereteibe)
Több cégnél jól „vizsgázott” a home-office rendszere. A kényszer miatt ennek a foglalkoztatási formának nem kidolgozott a kerete, de érdemes vele foglalkozni az újra indulás után is. (Például a saját eszközök – internet előfizetés, számítógép, mobiltelefon – használatának költségtérítése).

A szakképzésre még nagyobb hangsúlyt kell fektetni és a munkáltatókat érdekeltté kellene tenni a szakképzésben. Újra célszerű lenne bevezetni a szakképzési hozzájárulás egy hányadának felhasználásáról való saját döntés lehetőségét, juttatási lehetőségét szakképző intézmények, egyetemek javára. Különösen olyan iparágakban, mint a miénk, ahol a kisvállalkozások aránya meghatározó (nyomda, csomagoló ipar). A reklámhordozó papírokra kivetett környezetvédelmi termékdíj szükségességének felülvizsgálata.

Pénzforgalmi szemléletű ÁFA fizetési rendszer.

Végezetül köszönettel tartozunk az eddig hozott rendkívüli gazdasági intézkedésekért, amelyek közül több – ha rövidtávon is – segítséget jelent a tagvállalatainknak és az általunk képviselt iparág szereplőinek. Tisztelettel várom visszajelzését az Önnek továbbított tájékoztatás megítélését illetően és javaslatait a további együttműködés érdekében.

Köszönettel és üdvözléssel:

Dr. Horváth Csaba
elnök